

כ"ב אדר א', תשע"ט, 27.2.2019

גיליון מס' 650

פרשת ויקהל

כל איש ואשה אשר נדב ליבם אותם

מאת הרב משה שפטר, כפר עציון

בתיאור עשיית המשכן מתארת התורה את השתתפות העם בלב רחב, אנשים ונשים, **בנדבה ובהתנדבות לעשיית המשכן:**

בנדבה – "וַיָּבֹאוּ כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָשָׂא לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְמִלְאֶכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְלְכָל עֲבֹדָתוֹ וְלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ (שמות ל"ה, כא)

בהתנדבות לעשיית מלאכת המשכן – "כָּל אִישׁ חָכֵם לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְקֹוֹק חֲכָמָה בְּלִבּוֹ כָּל אֲשֶׁר נָשָׂא לְבוֹ לְקַרְבָּה אֶל הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ" (שמות ל"ו, ב).

הנדבה וההתנדבות מאפשרות לנו להביא לידי ביטוי את רצוננו לעשיית טוב, מעבר למה שאנו מחוייבים לעשות. חז"ל והפרשנים מאירים לנו מספר נקודות חשובות על תודעת המתנדב והשפעת ההתנדבות עליו.

נשאו ליבו – נדבה רוחו - ר' חיים בן עטר (אור החיים) עומד על משמעות הביטוי הכפול:

"דע כי יש שתי הדרגות במתנדבים: האחד הוא המתנדב ברצון נפשו **כפי יכולתו** וערך ממונו... והשני הוא המתנדב **יותר מיכולתו מגודל טוביות לבו**, ולזה יקרא נשאו לבו פירוש שהלב מנשאהו ומעריכו בערך עשיר יותר ממה שהוא לתת דבר יקר..."

ישנה נדבה בהתאם ליכולת הממונית, או התנדבות בהתאם ליכולת האישית, וישנה נדבה או התנדבות שהן מעבר למה שנראה שמתאים לאדם מסוים. האדם מעריך את עצמו ואת יכולתו יותר ממה שנראה במבט חיצוני וראשון, והוא נותן מעצמו יותר. 'נשאה רוחו' מבטא את הרצון לעשות יותר ואת הצמיחה שצומח האדם שנותן מעצמו יותר.

ללא התנשאות - בתיאור נדבת הנשיאים נכתב "וְהַנְּשָׂאִים הֵבִיאוּ אֶת אֲבְנֵי הַשֹּׁהַם" (לה, כז) – ללא האות יו"ד. רש"י מביא את דברי ר' נתן: כך אמרו נשיאים יתנדבו צבור מה שמתנדבין, ומה שמחסירים אנו משלימין אותו. כיון שהשלימו צבור את הכל, שנאמר "וְהַמְּלָאכָה הֵיטָה דָּיִם" (לו, ז), אמרו נשיאים מה עלינו לעשות, הביאו את אבני השם ... ולפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם ... (ל"ה, כז).

מבאר רש"ר הירש: "מחשבת הנשיאים היתה מגונה, שכן בשעת הקמת המפעל הלאומי הגדול העדיפו לראות את עצמם במדרגה גבוהה מן העם וכנציגי העם, במקום שיהיו שוהים בקרב העם כאצילי בניו ואחיו. התוצאה היתה,

שבמקום שילכו בראש העם בהתלהבות ההתנדבות, נשארו אחרונים, והכתוב רומז על כך בכתוב החסר של "הנשאים" במקום "הנשיאים". אותה שעה לא הוכיחו את עצמם כ'נשיאים' של העם". בהתנדבות בפרט, אין מקום להתנשאות. מקומם של הנשיאים בהתנדבות הוא כאחד העם.

משלו הוא נותן לו - ר' שלמה אפרים מלונשיץ (הכלי יקר) מבאר את הפסוק: "קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו וביאה את תרומת ה' זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֵׁת" (ל"ה, ה): "מה שאמר תחילה מאתכם תרומה, ואחר כך אמר את תרומת ה'. לפי מחשבת הנותן, כי מי שאינו נותן מרצון ... טועה בדעתו וחושב כי כוחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה, על כן נאמר בו קחו מאתכם תרומה לה'. אבל כל נדיב לב היודע כי לו יתברך הכסף ומשלו הוא נותן לו לפיכך יביאה מעצמו את תרומת ה', רצה לומר שכבר הוא של ה' ". התודעה שהכסף שבידי והכוחות שבי הם מתנה ופיקדון מאת הקב"ה, מקילה ומכוונת לנתינה לכלל ולזולת.

נתינה – קבלה - מדוע נאמר קחו מאתכם תרומה ולא תנו תרומה? במדרש אגדה (בובר) כתוב: "קחו מאתכם. קחו זכות לעצמכם. קחו ברכה לאנשי ביתכם..." הנתינה נותנת לאדם ולבני ביתו זכות. הנתינה מגלה את הכוחות שבי, את יכולתי לוותר על זמן ועל אמצעים ולתרום, וכאדווה, רוח הנתינה משפיעה ומקרינה על הסביבה. נדבה והתנדבות כיחידים, כקבוצה וכתנועה, מבטאות את רגישותנו לצו ה', לצרכי החברה ומשפיעה טוב עלינו.

הרב משה שפטר, נשוי לחביבה ואב להלל, אברהם אורי, מעין, נעם ובארי. חבר קיבוץ כפר עציון. רב קיבוץ טירת צבי בעבר. ר"מ ורכז מעורבות חברתית בישיבת בני עקיבא נתיב מאיר. סוכן ביטוח פנסיוני.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום unsubscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il